W Imieniu Inicjatywy Społecznej

WNOSIMY o Szersze spojrzenie na trudności w życiu codziennym WSZYSTKICH Osób z Niepełnosprawnością .

Nie dzieląc ich ze względu na moment powstania niepełnosprawności..

Tworzenie prawa uwzględniającego potrzeby KAŻDEGO niepełnosprawnego i jego opiekuna.

WNOSIMY

-O nowelizacje świadczenia pielęgnacyjnego w ten sposób ,aby znieść kryterium wiekowe osoby niepełnosprawnej.

-Opłacanie składek emerytalno-rentowych opiekunom osób/y niepełnosprawnej przez cały okres sprawowania opieki w wysokości dla najniższego wynagrodzenia.

-Podwyżkę zasiłku pielęgnacyjnego do kwoty 10 % średniej krajowej brutto, z ustawową waloryzacją raz w roku.

-Nowelizacje ustawy Dz.U.2023 poz. 1429 z dnia 7 lipca 2023r. o świadczeniu wspierającym ,w ten sposób aby opiekun po uzyskaniu przez podopiecznego świadczenia wspierającego , nie został wykluczony z pomocy w postaci świadczenia pielęgnacyjnego, do czasu pełnienia funkcji opiekuńczych.

-Zagwarantowanie mieszkań wspomaganych ustawowo. W każdej Gminie, w każdym nowobudowanym bloku mieszkalnym w wysokości co najmniej 5% mieszkań.

-Godnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością w warunkach dostosowanych do niepełnosprawności ,bez barier architektonicznych.

-Zasiłek stały dla osób z niepełnosprawnością, bez względu na moment powstania niepełnosprawności w wysokości 80% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ,bez możliwości jakichkolwiek potrąceń od tej kwoty otrzymywanych świadczeń z tytułu Pomocy Społecznej.

Panie Premierze Donaldzie Tusk ,Panie i Panowie Posłanki i Posłowie

Nas Niepełnosprawnych NIEDZIELI NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ. Podzielono nas nas nazwą renty.

Nas Opiekunów NIEDZIELI OPIEKA. Podzielono nas ze względu na wiek podopiecznego

NIEDZIELĄ NAS POTRZEBY. podzieliło nas prawo. które możecie zmienić.

PANIE PREMIERZE , POSŁOWIE I POSŁANKI MACIE TE MOC ,aby tworzyć prawo

PRAWO sprawiedliwe, aby nikogo nie krzywdziło ,aby pomagało żyć w bardzo trudnych dla nas okolicznościach .

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Departament Polityki Rodzinnej

DPR-IV.055.1.2024
Warszawa, dnia/elektroniczny znacznik czasu/

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870), w związku ze złożoną petycją dotyczącą sytuacji prawnej osób niepełnosprawnych i ich opiekunów (przekazaną do rozpatrzenia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w dniu 21 marca 2024 r.), przedstawiam poniżej stosowne informacje, odnosząc się do zgłoszonych w petycji postulatów wnoszących o:

– *„nowelizację świadczenia pielęgnacyjnego w ten sposób, aby znieść kryterium wiekowe osoby niepełnosprawnej"*

1 stycznia 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429), która realizuje główne postulaty zgłaszane w ostatnim czasie przez środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami, jak również ich opiekunów.

Powyższa ustawa zmieniła dotychczasowy system świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez wprowadzenie od 1 stycznia 2024 r. do systemu prawnego nowego świadczenia wspierającego skierowanego bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 r. życia oraz zmodyfikowanego świadczenia pielęgnacyjnego przeznaczonego dla opiekunów niepełnosprawnych dzieci do 18 roku życia, w związku ze zmianą ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Należy zauważyć, że wprowadzenie takiej konstrukcji rozwiązań w systemie świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów stanowi m. in. realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 21 października 2014 r. sygn. K38/13, w którym Trybunał wskazał na preferencje wsparcia niepełnosprawnych dzieci, co wiąże się z odmiennym ukształtowaniem reguł wsparcia w stosunku do dorosłych osób niepełnosprawnych.

Istotne jest też, że powyższa ustawa stanowi realizację jednego z priorytetów *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* przyjętej przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r. (M.P. 2021 poz. 218), w której założono wprowadzenie zmian dotychczasowego systemu świadczeń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, gdzie pomoc uzależniona zostanie od stopnia wsparcia potrzebnego osobie z niepełnosprawnością ze strony opiekuna.

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Ponadto w priorytecie tym wskazano, że polityka świadczeń będzie ukierunkowana na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością, tak aby wsparcie było kierowane do samej osoby niepełnosprawnej.

W świetle nowych rozwiązań wprowadzonych ustawą *o świadczeniu wspierającym*, od 1 stycznia 2024 r. opiekunowie osób z niepełnosprawnościami w wieku do 18 r. ż., mogą ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne bez żadnych ograniczeń dotyczących aktywności zawodowej – co jest realizacją głównego postulatu zgłaszanego przez opiekunów osób niepełnosprawnych.

Natomiast, osoby z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 roku życia mogą ubiegać się od 1 stycznia 2024 r. o własne świadczenie wspierające, które przysługuje po uzyskaniu decyzji o poziomie potrzeby wsparcia – na poziomie od 70 do 100 pkt, wydanej w ramach zmodyfikowanego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Celem wprowadzonego świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom z największymi trudnościami w samodzielnym funkcjonowaniu pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób. Mając na uwadze postulaty środowisk skupiających osoby niepełnosprawne i ich rodziny, wskazujące na konieczność ukierunkowania polityki świadczeń na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością, świadczenie wspierające jest wsparciem skierowanym bezpośrednio do osoby niepełnosprawnej, tak aby pełnoletnia już osoba niepełnosprawna mogła decydować o tym jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie, np. na pokrycie wydatków związanych z opieką, sprawowaną przez jej opiekuna.

Dodatkowo należy zauważyć, że ww. ustawa o świadczeniu wspierającym przewiduje pełną i bardzo szeroką ochronę praw nabytych przez opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy nabyli prawo do świadczeń opiekuńczych, w tym prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, na „starych", obowiązujących przed wejściem w życie powyższej ustawy, tj. do 31 grudnia 2023 r., zasadach określonych przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W przypadku gdy, osoba z niepełnosprawnościami nie skorzysta z prawa do własnego świadczenia wspierającego, to jej opiekun otrzymujący dotychczas świadczenie pielęgnacyjne, które nabył na zasadach obowiązujących do dnia wejścia w życie ustawy *o świadczeniu wspierającym*, tj. na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., stosownie do przepisów przejściowych tej ustawy (art. 63) w pełni zachowa prawa nabyte do otrzymywanego świadczenia pielęgnacyjnego, tj. będzie mógł je dalej pobierać na dotychczasowych warunkach, przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych, tj. np. bez kryterium wieku osoby wymagającej opieki.

Mając na uwadze powyższe, ww. ustawa *o świadczeniu wspierającym* realizuje główny cel, będący przejawem postulatów osób niepełnosprawnych, jakim jest ukierunkowanie polityki państwa na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością, tak aby wsparcie było kierowane bezpośrednio do pełnoletniej osoby niepełnosprawnej, jak również realizuje oczekiwania/postulaty zgłaszane przez opiekunów osób niepełnosprawnych.

– *„opłacanie składek emerytalno-rentowych opiekunom osób/y niepełnosprawnej przez cały okres sprawowania opieki w wysokości dla najniższego wynagrodzenia"*

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, w tym osób pobierających świadczenia opiekuńcze, zostały uregulowane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych [1].
Zgodnie z art. 6 ust. 2a ww. ustawy[2], za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta

[1] ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn.zm.).
[2] ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych

opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości pobieranego świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych lub pobieranego zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25- letniego przez mężczyznę[3].

Powyższe rozwiązanie dotyczące okresu opłacania składki zapewnia osobie, pobierającej ww. świadczenie opiekuńcze, ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres, który jest skorelowany z minimalnymi okresami uprawniającymi do najniższej emerytury. Emerytura przysługuje ubezpieczonemu po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat w przypadku mężczyzn[4]. Po spełnieniu tego warunku osoba pobierająca ww. świadczenie opiekuńcze, która nigdy nie była aktywna zawodowo nabędzie prawo do emerytury w wysokości najniższej, gwarantowanej przez państwo.

Jednocześnie istotnym jest, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, jeżeli podlega ona obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów[5].

Jeżeli zatem świadczeniobiorca spełnia powyższe warunki, a w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych osiągnął niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę to wójt, burmistrz, lub prezydent miasta jest zwolniony z obowiązku opłacania za niego składki na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

By wyjść naprzeciw osobom pobierającym świadczenia opiekuńcze, a nie mającym opłacanych składek na ubezpieczenia społeczne w związku z osiągnięciem przedstawionego powyżej wymaganego okresu ubezpieczenia, wprowadzono regulację, która wpływa na ich ochronę ubezpieczeniową.

Dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekunów, wprowadzono przepis w ustawie o emeryturach i rentach z FUS[6], który uzupełnia katalog okresów, w których może powstać niezdolność do pracy o okresy pobierania świadczeń opiekuńczych także w sytuacji, gdy nie było obowiązku opłacania za nie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Przepis ten umożliwia ubieganie się o rentę z tytułu niezdolności do pracy w przypadku, gdy niezdolność ta powstała w okresach podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania świadczeń opiekuńczych, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

- *„podwyżkę zasiłku pielęgnacyjnego do kwoty 10 % średniej krajowej brutto, z ustawową waloryzacją raz w roku"*

Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem rodzinnym finansowanym z budżetu państwa, którego wysokość podlega takim samym zasadom weryfikacji, jakie obowiązują przy ustalaniu wysokości świadczeń rodzinnych.
Terminy i zasady weryfikacji wysokości świadczeń rodzinnych, czyli także wysokości zasiłku pielęgnacyjnego, określają przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323).
Zgodnie z art. 18 ww. ustawy o świadczeniach rodzinnych, kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwoty świadczeń rodzinnych (w tym kwota zasiłku pielęgnacyjnego), podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań progu wsparcia dochodowego rodzin. Próg wsparcia dochodowego rodzin bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Procedurę weryfikacji świadczeń

[3] art. 6 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych
[4] art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251),
[5] art. 6 ust. 2b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych
[6] art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS

rodzinnych określa art. 19 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który m. in. stanowi o udziale Rady Ministrów i Rady Dialogu Społecznego w procesie ustalania ww. kwot świadczeń rodzinnych.

Ostateczne decyzje w zakresie ww. kwot, które zaczną obowiązywać od 1 listopada 2024 r., zostaną podjęte zgodnie z art. 19 ww. ustawy do 15 sierpnia br.

Niezależnie od powyższego, należy zauważyć, że z dniem 1 stycznia 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429), która wprowadziła do systemu prawnego nowe rozwiązania w systemie świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

W świetle nowych rozwiązań wprowadzonych ww. ustawą, osoby z niepełnosprawnościami od 1 stycznia 2024 r. mogą ubiegać się w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych o nowe świadczenie wspierające, skierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 roku życia.

Aby uzyskać świadczenie wspierające, osoba z niepełnosprawnością (lub w jej imieniu przedstawiciel ustawowy/pełnomocnik) musi najpierw uzyskać w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności (wojewoda) decyzję ustalającą potrzebę wsparcia na poziomie od 70 do 100 pkt . Wnioski o ww. decyzje można składać w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności począwszy od 1 stycznia 2024 r.
Po uzyskaniu decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, osoba niepełnosprawna lub jej przedstawiciel może złożyć wniosek o przyznanie świadczenia wspierającego. Wnioski o świadczenie wspierające należy złożyć drogą elektroniczną za pośrednictwem jednego z trzech kanałów wnioskowania: PUE ZUS, portalu Emp@tia lub bankowości elektronicznej.

Wysokość świadczenia wspierającego jest powiązana z wysokością renty socjalnej i wynosi od 40 % do 220% renty socjalnej – w zależności od ustalonego poziomu potrzeby wsparcia. Świadczenie wspierające będzie wprowadzane w trzech etapach począwszy od 1 stycznia 2024 r., a skończywszy na finalnym wdrożeniu całości zmian, które nastąpi 1 stycznia 2026 r.
Co istotne, świadczenie wspierające przysługuje bez względu na dochody osiągane przez osobę z niepełnosprawnościami lub członków jej rodziny (brak kryterium dochodowego) oraz niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Podkreślić należy, że wprowadzone ww. nowe rozwiązania, realizują oczekiwania/postulaty środowisk skupiających osoby z niepełnosprawnościami, w tym postulaty osób niepełnosprawnych w zakresie zwiększenia ich materialnego wsparcia.

– *„nowelizację ustawy Dz. U. 2023 poz. 1429 z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, w ten sposób aby opiekun po uzyskaniu przez podopiecznego świadczenia wspierającego, nie został wykluczony z pomocy w postaci świadczenia pielęgnacyjnego do czasu pełnienia funkcji opiekuńczych"*

Wraz z wejściem w życie regulacji dotyczących świadczenia wspierającego, obowiązuje zapis wykluczający prawo opiekuna osoby niepełnosprawnej do pobierania świadczenia opiekuńczego w związku ze sprawowaniem opieki, w tym samym czasie gdy osoba z niepełnosprawnościami będzie pobierała własne świadczenie wspierające - celem takiego zapisu jest wyeliminowanie nieuzasadnionej kumulacji świadczeń z budżetu państwa przyznawanych z tego samego tytułu, którym jest wsparcie niesamodzielnej osoby z niepełnosprawnością.

Jednocześnie należy podkreślić, że ubieganie się o świadczenie wspierające będzie prawem a nie obowiązkiem osoby z niepełnosprawnościami.

W przypadku gdy, osoba z niepełnosprawnościami nie skorzysta z prawa do własnego świadczenia wspierającego, to jej opiekun otrzymujący dotychczas świadczenie

pielęgnacyjne, które nabył na zasadach obowiązujących do dnia wejścia w życie ustawy *o świadczeniu wspierającym*, tj. na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., stosownie do przepisów przejściowych tej ustawy w pełni zachowa prawa nabyte do otrzymywanego świadczenia pielęgnacyjnego, tj. będzie mógł je dalej pobierać na dotychczasowych warunkach, przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych.

Jednocześnie należy zauważyć, że ustawa o świadczeniu wspierającym wprowadziła także szereg regulacji o charakterze osłonowym dla tych opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy zaprzestaną pobierać świadczenia opiekuńcze, tj. świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna, w związku z wyborem przez osobę z niepełnosprawnościami świadczenia wspierającego. Obejmują one:
- opłacanie ze środków budżetu państwa składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za opiekuna osoby z niepełnosprawnością, która pobierać będzie świadczenie wspierające, przez okres sprawowania opieki – warunkiem jest wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna (objęcie ww. ubezpieczeniami będzie realizowane przez ZUS, na wniosek opiekuna składany do ZUS);
- możliwość uzyskania przez opiekuna zasiłku dla bezrobotnych, a także świadczenia przedemerytalnego;
- uruchomienie programu aktywizacji zawodowej dla opiekunów, którzy pobierali ww. świadczenia opiekuńcze.

– *„zagwarantowanie mieszkań wspomaganych ustawowo. W każdej Gminie, w każdym nowobudowanym bloku mieszkalnym w wysokości co najmniej 5% mieszkań."*

Kwestie dotyczące prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganych określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (Dz.U. poz. 2354). Co do zasady, prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, natomiast prowadzenie ww. mieszkań dla osób z terenu więcej niż jednej gminy należy do zadań własnych powiatu (art. 17 ust 1 pkt 12 oraz art. 19 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej), przy czym jednostki samorządu terytorialnego mogą zlecić prowadzenie tego zadania innym podmiotom i organizacjom na zasadach określonych w art. 25 ww. ustawy. Zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, mieszkania treningowe lub wspomagane mogą być prowadzone przez:
1. każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej;
2. organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ponadto ostatnia nowelizacja ustawy o pomocy społecznej wprowadziła możliwość udzielenia wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym prowadzonym przez gminę albo powiat, inne niż gmina albo powiat właściwe do wydania decyzji, albo na ich zlecenie, które możliwe jest po zawarciu porozumienia między gminą kierującą albo powiatem kierującym z gminą prowadzącą albo powiatem prowadzącym mieszkanie treningowe lub wspomagane, lub zlecającymi ich prowadzenie.

Co ważne ww. mieszkania, nie są odrębną jednostką organizacyjną pomocy społecznej, bowiem stanowią jedną z form pomocy społecznej (mianowicie jedno ze świadczeń niepieniężnych określone w art. 36 pkt 2 lit. n ustawy o pomocy społecznej) przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Zatem jak wynika z powyższego, samorząd w dowolny sposób może organizować wsparcie w tej formie, w lokalu posiadającym uregulowaną sytuację prawną, gwarantującym bezpieczeństwo osób korzystających i ciągłość prowadzonego procesu wsparcia.

Zabezpieczenie w tym zakresie pozostaje w gestii jednostek samorządu terytorialnego prowadzących mieszkania

Jak stanowi art. 53 cyt. wyżej ustawy, pobyt w mieszkaniu jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkania są miejscem, w którym osoba — ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę otrzymuje okresowe, wsparcie w funkcjonowaniu w codziennym życiu, przygotowujące ją do prowadzenia samodzielnego życia w integracji ze społecznością lokalną. Ta forma pomocy społecznej przeznaczona jest także dla osób, które wymagają stałego wsparcia, ale nie wymagają usług w takim wymiarze i zakresie jaki jest świadczony w placówkach opieki całodobowej.

Rolą świadczonych usług treningowych jest przygotowanie osoby, w trakcie relatywnie krótkiego pobytu w mieszkaniu, do prowadzenia niezależnego życia.

- W mieszkaniu treningowym, zapewnia się usługi przygotowujące osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności, m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji.

Z kolei zakres usług wsparcia w mieszkaniu wspomaganym, obejmuje pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym. Nie zapewnia tak szerokiego wsparcia jak jednostki świadczące całodobową opiekę (profesjonalnych usług specjalistycznych).

- W mieszkaniu wspomaganym świadczone są usługi, które mogą stanowić alternatywę dla pobytu w palcówce o charakterze instytucjonalnym. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami.

Co istotne, na gruncie ustawy o pomocy społecznej, diagnoza dotycząca potrzeb w zakresie tworzenia nowych mieszkań wspomaganych i treningowych na obszarze poszczególnych samorządów – gminnych czy też powiatowych, należy do jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast na wojewodach spoczywa obowiązek monitorowania realizacji zadań na swoim terenie, rozpoznawania i dokonywania analizy pod kątem faktycznych potrzeb m.in. w zakresie mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego. Art. 22 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej wskazuje wprost, że do zadań wojewody należy analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej w oparciu o ocenę zasobów pomocy społecznej przyjętą przez samorząd województwa z uwzględnieniem założeń przewidzianych w strategii.

Należy podkreślić, że pomoc w formie pobytu w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym nie stanowi zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób lub rodzin, określonych w przepisach ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Ten rodzaj mieszkalnictwa nie służy zabezpieczeniu potrzeby mieszkaniowej, a jedynie wsparciu w okresowym braku możliwości jego zabezpieczenia. Pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym ma charakter przejściowy i tak jak to już zostało wspomniane, jest jedną z form wsparcia w systemie pomocy społecznej, a nie instrumentem polityki mieszkaniowej.

Wobec powyższego z punktu widzenia aktualnego systemu wsparcia w zakresie mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego, w ocenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie ma potrzeby zmiany i przebudowy w kierunku wskazanym w petycji. Ewentualna modyfikacja sytemu jest dokonywana na bieżąco, mając na uwadze zapewnienie jak najszerszej oraz najbardziej adekwatnej do potrzeb i możliwości pomocy.

– *„godnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością w warunkach dostosowanych do niepełnosprawności, bez barier architektonicznych"*

Dostępność architektoniczna i możliwość swobodnego przemieszczania się to jeden z ważniejszych elementów rzeczywistości decydujący o jakości życia i niezależności osób z niepełnosprawnościami. Polska zobowiązała się do podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej, ratyfikując w 2012 r. Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 z późn. zm.). Przestrzeń publiczna powinna być projektowana zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, w taki sposób aby była dostępna dla wszystkich osób. Nowoczesne budownictwo powinno być prowadzone w myśl projektowania uniwersalnego. Niemniej jednak duża część budynków powstała przed wejściem w życie regulacji wprowadzających rozwiązania aby dostosować przestrzeń do potrzeb osób starszych czy też niepełnosprawnych. Adaptację przestrzeni należy przeprowadzać w zgodzie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, gdzie racjonalne usprawnienia oznaczają konieczne i odpowiednie zmiany w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania ze środowiska na równi z innymi osobami. Mając powyższe na względzie uruchomione zostały możliwości pozyskania wsparcia w celu dostosowania przestrzeni życiowej do indywidualnych potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240) utworzony został Fundusz Dostępności, którego środki mogą być przeznaczane na realizację zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami lub jej poprawy, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnictwa wielorodzinnego.

Podmiotem zarządzającym środkami powierzonymi w ramach Funduszu Dostępności jest Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), który udziela wsparcia w formie preferencyjnej pożyczki. Z pożyczki mogą korzystać m.in. na przykład spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, społeczne inicjatywy mieszkaniowe.

Pożyczkę z Funduszu Dostępności można przeznaczyć np. na dobudowę szybu windowego oraz zakup i montaż dźwigu osobowego, budowę podjazdów, a także zastosowanie poręczy, czy wyraźnych oznaczeń głosowych i wizualnych. Program wspiera różne rozwiązania, które poprawią komfort użytkowania przestrzeni przez mieszkańców i pomogą uniknąć wykluczenia z aktywnego udziału w życiu społecznym i publicznym poprzez swobodniejszy dostęp do dóbr i usług.

Szczegółowe informacje niezbędne do ubiegania się o udzielenie ww. wsparcia zamieszczone są na stronie internetowej BGK (w zakładce „Programy i fundusze" →„Fundusze" → „Fundusz Dostępności" (https://www.bgk.pl/programy-ifundusze/fundusze/fundusz-dostepnosci/) lub instytucji finansujących, które podpisały umowę z BGK na udzielanie pożyczek z Funduszu Dostępności (lista tych instytucji dostępna jest na stronie BGK).

Finansowanie udzielane przez BGK albo wybranych przez BGK pośredników finansowych może być częściowo umorzone lub połączone z dotacją ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), którą można uzyskać w ramach obszaru A „Programu wyrównywania różnic między regionami III". Celem ww. programu jest m.in. przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki.

Warunkiem przystąpienia do ww. programu w obszarze A jest udokumentowanie przez ww. adresata potrzeby realizacji działań służących zapewnieniu dostępności w wielorodzinnym budynku mieszkalnym wybudowanym i użytkowanym przed dniem 12 kwietnia 2002 r. Ponadto inwestycja dotycząca zapewnienia dostępności w wielorodzinnym budynku mieszkalnym musi zapewnić dostępność do co najmniej dwóch lokali, w których mieszkają osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu o znacznym lub umiarkowanym stopniu

niepełnosprawności. Dofinansowanie udzielane w ramach obszaru A „Programu wyrównywania różnic między regionami III" stanowi uzupełnienie środków będących w dyspozycji BGK albo wybranych przez BGK pośredników finansowych. Wnioski można składać w oddziałach terenowych PFRON. Niezbędne dokumenty dotyczące udzielania pomocy w ramach ww. programu zamieszczone są na stronie internetowej PFRON (https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-izadaniareal/programwyrownywania-ro/).

Warto wspomnieć, że na realizację obszaru A w 2022 r. wydatkowane zostały środki w wysokości 1 645 949,07 zł na realizację 17 projektów, natomiast w 2023 r. wydatkowano 2 488 523,19 zł na realizację 27 projektów.

W 2024 r. dofinansowanie ze środków PFRON na realizację projektu w obszarze A może być udzielone do wysokości 197 000,00 zł oraz w zależności od regionu, na którym prowadzona jest inwestycja obejmować 30%, 35% lub 55% kosztów inwestycji. Wnioski przyjmowane są we właściwych terytorialnie Oddziałach PFRON.

Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 926 z późn. zm.), ze środków Funduszu może być dofinansowana likwidacja barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Pisemny wniosek o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych osoba niepełnosprawna składa w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym dla miejsca zamieszkania.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują.

Dofinansowanie ze środków Funduszu nie przysługuje, jeżeli podmiot ubiegający się o dofinansowanie ma zaległości wobec Funduszu lub podmiot ten był, w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku, stroną umowy o dofinansowanie ze środków Funduszu, rozwiązanej z przyczyn leżących po stronie tego podmiotu.

Dofinansowanie nie może obejmować kosztów realizacji zadania poniesionych przed przyznaniem środków finansowych i zawarciem umowy.

Wysokość dofinansowania likwidacji barier architektonicznych wynosi do 95% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Przepisy ww. rozporządzenia nie definiują zakresu żadnej z barier. W związku z powyższym można przyjąć, iż bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Podstawą przyznania dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych likwidacji barier architektonicznych jest realizacja przedsięwzięcia umożliwiającego lub w znacznym stopniu ułatwiającego samej osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Likwidacja barier powinna powodować sprawniejsze działanie tej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej wydajniejsze funkcjonowanie.

Na realizację zadania w 2022 r. samorządy powiatowe wydatkowały kwotę 67 074 048,00 zł, natomiast w 2023 r. wydatkowano 74 869 197,00 zł.

Mając na uwadze postulat „godnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością, bez barier architektonicznych" wspomnieć należy również o Programie kompleksowego wsparcia dla

rodzin „Za życiem”[7], w którym jednym z priorytetów jest wsparcie mieszkaniowe. Polega ono m.in. na:

1) zwiększeniu dostępności mieszkań dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne – budowa mieszkań na wynajem, w tym z możliwością docelowego uzyskania własności, m.in. z wykorzystaniem gruntów publicznych (I filar Programu Mieszkanie+) (działanie 4.1.)

Działanie obejmuje budowę mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu (w tym mieszkań z opcją dojścia do własności), przeznaczonych m.in. dla osób niepełnosprawnych. Instrument ten realizowany jest przez PFR Nieruchomości S.A. (PFRN) na zasadach rynkowych w ramach pierwszego instrumentu programu „Mieszkanie+”. Nowe mieszkania powstają na gruntach spółek Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów prywatnych zainteresowanych rozwojem rynku mieszkaniowego. Lokale mieszkalne w budynkach oddanych do użytku lub będących w budowie realizowane są z uwzględnieniem przepisów Prawa budowlanego, zakładającego dostępność i dostosowanie lokali do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podstawowym czynnikiem decydującym o przyznaniu mieszkania jest kryterium finansowe rozumiane jako tzw. minimalna zdolność czynszowa. Dodatkowymi warunkami są kryteria społeczne określane przez gminę, na terenie której znajdować się będzie dana inwestycja. Kryteria ustalane są indywidualnie dla danych lokalizacji przez poszczególne samorządy gminne współpracujące z PFRN przy uwzględnieniu sytuacji mieszkaniowej panującej w danym regionie i obejmują m.in. gospodarstwa domowe, w skład których wchodzą osoby niepełnosprawne.

2) zwiększeniu dostępności mieszkań dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne – najem mieszkania z mieszkaniowego zasobu gminy (działanie 4.3.)

W celu zapewnienia właściwego poziomu ochrony osobom niepełnosprawnym w znowelizowanych przepisach ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2023r. poz. 725), które weszły w życie 21 kwietnia 2019 r., wprowadzono przepisy dotyczące wskazania przez gminę lokali dla osób niepełnosprawnych. Przepis art. 21 ust. 3 pkt 6a ww. ustawy obliguje gminę do uregulowania w uchwale w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy warunków, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności.

Nowe zasady przyznawania lokali dla osób niepełnosprawnych (w tym rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne) obowiązują z chwilą uchwalenia przez gminę nowej uchwały w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy określającej warunki, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności. Ostateczny termin dla gmin na przyjęcie przez radę gminy nowej uchwały określającej zasady przyznawania lokali dla osób niepełnosprawnych minął 21 kwietnia 2021 r.

Realizacja tego zadania w zakresie odpowiedniego doboru lokalu stosownie do rodzaju niepełnosprawności, jak i dostosowania poszczególnych lokali do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. w zakresie minimalnej bezpiecznej wielkości lokalu do przemieszczania się osób na wózkach inwalidzkich i dostosowania całego budynku poprzez likwidację barier architektonicznych utrudniających dogodne poruszanie się w jego obrębie), należy do poszczególnych gmin w zakresie realizacji zadania własnego dotyczącego zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej.

[7] Ustanowiony 20 grudnia 2016 r. Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi. Program ten, wraz z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923) stanowi istotny element polityki rodzinnej rządu.

Za realizację ww. działań odpowiada Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

– *„zasiłek stały dla osób z niepełnosprawnością bez względu na moment powstania niepełnosprawności w wysokości 80% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, bez możliwości jakichkolwiek potrąceń od tej kwoty otrzymywanych świadczeń z tytułu Pomocy Społecznej"*

Zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;

2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Tym samym należy podkreślić, iż zasiłek stały nie jest uzależniony od momentu powstania niepełnosprawności.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uzależnione jest od wysokości dochodu. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań progu interwencji socjalnej. Badania progu interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w oparciu o rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie progu interwencji socjalnej (Dz. U. poz. 1762).

W roku, w którym przeprowadza się weryfikację, Rada Ministrów do dnia 15 maja przedstawia Radzie Dialogu Społecznego propozycję kwot kryteriów dochodowych; informację o realizacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej za okres od poprzedniej weryfikacji, obejmującą liczbę świadczeniobiorców, liczbę świadczeń i ogólną kwotę wydatków na świadczenia.

Rada Dialogu Społecznego uzgadnia kryteria dochodowe w terminie do dnia 15 czerwca danego roku kalendarzowego. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza zweryfikowane kryteria dochodowe oraz m.in. maksymalną kwotę zasiłku stałego, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", do dnia 15 lipca w roku, w którym przeprowadza się weryfikację.

W przypadku gdy Rada Dialogu Społecznego nie uzgodni w przewidzianym terminie kryteriów dochodowych, Rada Ministrów ustala nie niższe niż w przedstawionej propozycji kryteria dochodowe oraz ww. kwoty, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 lipca danego roku.

Ostatnia weryfikacja kryteriów dochodowych w pomocy społecznej została przeprowadzona w roku 2021 i od 1 stycznia 2022 r., zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2021 r. poz. 1296), kryteria dochodowe wynoszą odpowiednio:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł (wzrost o 11%), - dla osoby w rodzinie – 600 zł (wzrost o 14%).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa kolejna weryfikacja kryteriów dochodowych w pomocy społecznej zostanie przeprowadzona w roku 2024. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace w zakresie weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej.

Natomiast od dnia 1 stycznia 2024 r. zgodnie z art. 37 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zasiłek stały ustala się w wysokości:

1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 1000 zł miesięcznie;

2) w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 100 zł miesięcznie.

Jednocześnie zasiłek ten, jako świadczenie z pomocy społecznej, jest wolny od podatku dochodowego - art. 21 ust. 1 pkt 79 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.).

Dorota Gierej
Zastępca Dyrektora
Departamentu Polityki Rodzinnej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa